

POSTEDITÁCIA STROJOVÉHO PREKLADU V JAZYKOVEJ KOMBINÁCIÍ NEMČINA – SLOVENČINA

Mária Vajičková

Pedagogická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Ďuračková, Beáta – Pavlová, Renáta. 2023. *Posteditácia strojového prekladu v jazykovej kombinácii nemčina – slovenčina. Cvičebnica*. Nümbrecht: Kirsch-Verlag. ISBN 978-3-943906-65-3

Vysokoškolská učebnica *Posteditácia strojového prekladu v jazykovej kombinácii nemčina – slovenčina. Cvičebnica* autoriek Beáty Ďuračkovej a Renáty Pavlovej vznikla v rámci projektu APVV-18-0473 Klasifikačný model chybovosti strojového prekladu: krok k objektívnejšiemu hodnoteniu kvality prekladu.

Predkladaná učebnica je primárne určená pre študentov prekladateľstva a tlmočníctva s kombináciou jazykov nemčina – slovenčina. Zaujímavé informácie však poskytuje aj študentom germanistiky alebo učiteľstva nemeckého jazyka a literatúry, ktorí si môžu rozšíriť svoje jazykové kompetencie nielen o základy prekladu, ale aj o základy prekladu s využitím moderných technológií. Cieľom predkladanej publikácie je však nielen rozšírenie informácie čitateľov o možnostiach strojového prekladu, ale predovšetkým rozvinutie ich schopnosti pracovať pri preklade s modernými technológiami a využívať strojový preklad, teda preklad podporovaný počítačom. Čitateľa, ktorý sa zaoberá didaktikou cudzích jazykov, iste upúta aj odkaz na možnosť využitia prekladu „ako jednej z foriem vyučovania cudzieho jazyka“. Hoci by si citované tvrdenie žiadalo prípadné presnejšie vymedzenie použitia prekladovej metódy v zhode s cieľom vyučovania, cieľovou skupinou, v celkovom kontexte učebnice to nie je nevyhnutne potrebné.

Oceniť možno aj to, že napriek tomu, že sa učebnica veľmi dôsledne zameriava na rozvoj translátologických zručností, výberovo sú v úvodných častiach učebnice predstavené základné lingvistické vedomosti potrebné pre prácu s textom, a to predovšetkým informácie o funkčných štýloch a o základných znakových vybraných druhov textu a textových žánrov. Možno súhlasiť s autorkami cvičebnice, že poznanie príslušnosti k druhu textu, textovému žánru a funkčnému štýlu je základným predpokladom pre úspešný preklad. Tento postoj je

zjavný pri celkovom koncipovaní cvičebnice, ktorá upozorňuje na možnosti, ale aj na úskalia strojového prekladu aj v textovoštylistických súvislostiach. Opakovane sa zdôrazňuje význam posteditácie strojového prekladu pre vznik obsahovo, gramaticky a aj štylisticky kvalitného prekladu. A čo je ešte dôležitejšie, učebnica nielen že poukazuje na chyby, ale poskytuje tiež inštrumentárium na posteditáciu strojového prekladu podľa jednotlivých funkčných štýlov.

Kompozícia práce je logicky premyslená. V úvode sú potrebné metodické poznámky a podrobné inštrukcie pre prácu s učebnicou. Prvá kapitola sa venuje strojovému prekladu a posteditácii. Druhá kapitola obsahuje prekladové cvičenia, ktoré sa zameriavajú na najčastejšie jazykové problémy pri práci so strojovým prekladom. Tretia kapitola obsahuje posteditáciu textov podľa funkčných štýlov. Odborný štýl je reprezentovaný návodmi na použitie a manuálmi. Reklamný štýl zastupujú turistické texty a webové stránky. Ďalej sú prezentované texty patriace k publicistickému (novinové články), umeleckému (umelecké texty) a administratívne štýlu (úradné dokumenty). V štvrtej kapitole sa nachádzajú súhrnné odporúčania pre prácu s posteditáciou strojového prekladu.

Positívne možno hodnotiť cielený výber reprezentatívnych textov, ich dôslednú úvodnú charakteristiku, ktorá obsahuje uvedenie zdroja textu, ako aj jeho primárnu a prípadne aj sekundárnu funkciu. Na viacerých miestach sa opakovane pripomína, že preklad musí tieto funkcie zachovať.

Pri cvičeniach sú zastúpené početné druhy cvičení, zadania úloh sú jednoznačné a zrozumiteľné. Uvedený je dostatočný počet modelových riešení, podľa ktorých môžu študenti pri posteditácii postupovať. Vyzdvihnúť možno aj to, že pri lexikálnej rovine sa zdôrazňuje význam slova v kontexte a poukazuje sa na dôležitosť poznania a dôsledného dodržiavania ustálených slovných spojení, teda poukazuje sa na význam poznania kolokácií s ich prípadnými odlišnými lexikálnymi komponentmi v nemčine a slovenčine.

Po oboznámení sa s predkladanou vysokoškolskou cvičebnicou možno jednoznačne vysloviť presvedčenie, že jej prínos pre zdokonalenie prekladateľských zručností je nesporný. Učebnica si iste nájde svojich priaznivcov medzi translatológmi, ako aj v radoch slovakistov či germanistov.

prof. PhDr. Mária Vajičková, CSc.
Univerzita Komenského v Bratislave
Pedagogická fakulta
Ústav filologických štúdií
Katedra nemeckého jazyka a literatúry
Račianska 59
813 34 Bratislava
vajickova@fedu.uniba.sk